

Jondi pepa timen youkuk Yodakale Mede

Jondi pepa timen i youkuk ginen inon adi nemek mebi lufondok youkuk. Timen adi kayonbop yehitubulodaune Ban Bepan en mihiñ Jesu Kilisto dut welekubugon tiña hatidok. Tiña undugon mambip dinin mebopdi yalan yeninkamandaan yanagilune Bepan mu bikabunenok youyemguk.

Mambip dinin mebop heki adi indin yoin. Nemenemek kwetfolon inon ikiñ hogohogok adi momohi hinek moon. Kan Jesu adi Bepan mihiñ, undun doktiña me hinek mintaan metam indi tiyam undun nemenemek kwetfolon dinin dut tuwot mu woon kadiwek. Adi indin yoin. Me nediyen Bepan dut momoon hinek hatibe kan nemenemek kwetfolon dinin wendok mu nadiluwaak. Undun doktiña titin momohi undihi yehikeledok mu nadiyaneen. Undun doktiña kayonbopdi mede undihidok magi kametnadi mu taneendok Jondi wendok maan yolak. Tiña indin yolak. Jesu adi me hinek mintaguk, kan metandi Jesu nadisukilitimingin. Undugon welehidki Bepan kahile hinek tiña metam noli maan welehidki yabukahile hinek tiyaneen.

*Jesu adi mede kabup hakukdi mingon
mintadakaleguk*

¹ Koomkwaha tububihit ginej tububihila hati-talabuguk, kañ magitnikdi nadigumun eñ dau-nikdi kagumun, tiña didimeningon hinek kañ kohonikdi wehemikumun, u mede hatihatinit unakon.

² Hatihati u mingon mintadakaleguk kañ indi kagumun, doktiña wendegon yohautayam. Tiña indi adi hatihati dapmandapmanñit mokit wendok-ku yobihila haniyam on. Adi koom Banjut hatiguk ala mingilangon mintadakaleune kagumun.

³ Indi nemek kagumun be nadigumun unakon hidi maan haniyam. Undun tinene welekubugon mintanimbune kubugon hatidok yonã haniyam. Undun tiña indi Bañ eñ Mihinj Jesu Kilisto adut welekubugon tiyam.

⁴ Kañ indi nadifodi tuwot hinek tinimbek yonã pepa i youhamam.

Bepañ adi hauta

⁵ Indi Jesu Kilistodi mede ninimbune nadigumun unakon indibo hidi haniyam. Mede u indin, Bepañ adi hauta. Adi'walañkade mambip-kabe nemu hatak.

⁶ Ale indi mambip ginej hatinila Bepañdut welekubugon tam, undun yonene medenik u yalañ tibekneñ. Tiña undugon mede biyagon u mu kame hatiyam tilak.

⁷ Ne hauta ginej hatilak undugon indi maan hauta ginej hatiyaneem, wendok indi Bepañ'walañ metamñiyedut welekubugon kedem tiyaneem. Kañ Bepañ Mihinj Jesu

Kilisto'walaŋ nanŋatŋiŋdi kadakaninŋik hogohogok youtelune walanda tiyaneem.

⁸ Indi kadakaninŋik moŋ, unduŋ yoŋa adi welenik tikamanda timiyam, kaŋ mede biyagoŋ wendi welenik gineŋ mu hatak.

⁹ Inŋoŋ indi kadakaninŋik yobihitnene Bepaŋ ne yoguk unduŋ, titiŋ didimeniŋ tiŋa kadakanin hogohogok indi foloŋ hatak u tumolokulaŋa nihiyoutewalanda tilak.

¹⁰ “Nu kadakanin nemu tugut”, unduŋ nobuniŋ yoŋa kaŋ woŋ adi “Bepaŋ adi yalaŋ-me” unduŋ niyam tilak. Wendoktiŋa Bepaŋ'walaŋ mededi welenik gineŋ mu hatak.

2

Kilisto adi Tubulodanik

¹ Wapmihineye,* hidi kadakanin tineeneŋ doktiŋa mede i youhamulat. Ale nebek niŋdi kadakanin tiŋakaŋ tubulodanik eŋ yahehewenik niŋ Baŋdut hatilak, u Jesu Kilisto. Adi yadi titiŋ didimeniŋ hogok tugukdi tilak, adi nadisukilitimiluwaak.

² Adi negoŋ indi'walaŋ kadakaninŋikdok kibikoŋ tiŋa Beu Bepaŋdut welekubugoŋ tiŋa nihikiukuk. Adi kwanai u indi nihitubu-lodadok hogok mu tuguk. Mokoŋ. Adi yadi metam hogohogok kwetfoloŋ hatiŋ wanakaŋ yehitubulodadok nadiŋa tuguk.

---

* **2:1:** Jondi “wapmihineye” fee yoguk adi bulaninŋoŋ nadiyemiŋa mu yoguk. Adi yadi me gawadaŋ hinek nadisukiliti diniŋ talitimer doktiŋa metam Jesu'walaŋ kayoŋbop nadisukilitiniŋ adi welenŋdi yabukahile hinek tiŋa yoguk.

Bepañ'walañ mede didimeningoñ kamehatidok

³ Indi Bepañ'walañ yodoko mede kedem takalinakaan indin hinek nadinim, “Indi adi agañ nadimihinakayam.”

⁴ Be me ninđi indin yobek, “Nu Bepañ agañ nadimilat,” ingoñ Bepañ'walañ yodoko mede mu takalilak, me woñ adi yalañ-me, eñ mede biyagoñ u welañ gineñ mu hatak yodok.

⁵ Eñ me nediyendi Bepañ'walañ mede nadiña takalilak adi yadi welañđi bedinaditombune biyagoñ hinek Bepañ kahileeñ adut kadiña hatilak. Titin unduñ tiña nadine biyagoñ Bepañđut wooñ galiña hatiyam tilak.

⁶ Be me ninđi adi “Na Bepañđut galiña hatilat,” unduñ yoñakan Kilistodi hatiguk wendok tuwot hinek hatiluwaak.

Hauta gineñ hatidok

⁷ Notneye, nu yodoko mede kobuli mu youhamulat. I yadi komi, koomkwaha tububihila nadiginđi naditalabiin unakoñ. Mede hanindidime koom tigin wondok-ku yodoko mede komi hanilat oñ.

⁸ Kañ mede youtat i yadi yodoko mede kobuli ingoñ tilak, wendi Jesu'walañkade be hidi'walañkade wanakan nongoñ foloõñnit tilak. Woñ adi mebi indin: mambip agañ dapmawe tulune hauta foloõñđi agañ mingilañgoñ hautaañ hatak.

⁹ Me ninđi “Na hauta gineñ hatilat” yolak, ingoñ me nolinqidok nadikadaka hati-timilak kañ, me woñ adi mambip gineñ kougoñ hatilak nininqok.

¹⁰ Enj me niñdi me noliñij welenđi kahileen not timilak, adi yadi hauta gineñ hatilak. Kañ hauta gineñ uñoj nemek niñdi tubugweheyeune kadakanij titiñdok nemu hatak.

¹¹ Ingoñ me niñdi me noliñiñdok nadikadaka timilak, adi yadi mambip gineñ hatilak. Adi yadi mambip gineñ hatilak doktiña mambipdi dawi teheune talik deñak kelelak u mu nadidakalelak.

¹² Wapmihineye, Bepañdi Kilisto wou foloñ kadakanijhik agañ tumolokuhamguk. Unduñ doktiña mede i youhamulat.

¹³ Bañ heki, hidi me koomkwaha tububihit gineñ hatigukdi hatilak u nadimihinaka tiñ, doktiña mede i youhamulat.

Mekuyahi, hidi fafañe tiña Me Kadakanij ulati-fogij, doktiña mede i youhamulat.

Wapmihineye, hidi Bepañ nadisukilitimihinaka tiñ, doktiña mede i youhamulat.

¹⁴ Bañ heki, hidi me koomkwaha hatigukdi hatilak u nadimihinaka tiñ, doktiña mede i youhamulat.

Mekuyahi, hidi sañiniñhinit, kañ Bepañ'walañ mededi welehiñ gineñ fafañeniñ hinek halune fafañeñ Me Kadakanij agañ ulati-fogij. Unduñ doktiña mede i youhamulat.

Kwetfoloñ diniñ titiñdok nadigalika mu taneen

¹⁵ Hidi kwetfoloñ diniñ titiñ be nemenemek hogohogok u yabunadigalika mu taneen. Nebek niñ kwetfoloñ diniñ titiñdok nadigalika tilak adi yadi Bepañ mu kahilelak.

¹⁶ Indi a nadiyam. Kwetfoloñ me diniñ titiñ hogohogok adi indiñ: siloda tiña weleyouyout

en nemek yabunadigalika en nehitoK nadiune loune foko titin. Titin undihi hogohogok won adi Ban'walaŋkade mu biin. Mokon. U yadi kwetfolon dinin titin hogok.

¹⁷ En kwet tina kwet dinin siloda be nadigalika kadakanin u adi liwedapman tineen. Ingon me nediyendi Bepan'walaŋ medenin takaliwaak adi yadi hatihati dapmandapmanit mokit kahileen hatibaak.

Jesu'walaŋ memikniye agan mintaan hatiin

¹⁸ Wapmihineye, ya dapmandapman nai agan nihitubu-dulalak. Undun doktina hidi koom Jesu'walaŋ Memiknin mintawaak yobu nadigin u agan kobuk feegon mintaan hatitawin. Kan wendoktina ya agan dapmandapman naidi nihitubudulalak, undun nadiyam.

¹⁹ Timen meheki u indut hatina binibina ugin. Ingon adi indi'walaŋ mebop ginenin hinek mokon. Adi indi'walaanin mebop ginenin biyagon hinek binemek adi indut ingon hatiyanim. Adi binibugin doktina agan mingon mintadakalein, meheki hogohogok adi yadi indi'walahi hinek mokon.

²⁰ Hidi Ungonin Molomdi Munabuli agan ugolo-hamguk. Undun doktina hidi wanakan adi nadinadihin hatin.

²¹ Hidi mede biyagon u mu nadidakalein undun yona pepa i mu youhamulat. Mokon. Hidi adi mede biyagon u agan nadin doktina pepa i youhamulat. Tina undugon, hidi agan nadin. Mede yalaŋ hogohogok adi mede biyagon ginen nemu mintaan bulak.

²² Yalañ-me u neditok niniñdok? Me nediyenđi “Jesu adi Kilisto mokañ,” unduñ yobune me uñakoañ yalañ-me niniñdok. Me mede unduñ yoiñ adi yadi Bañ eñ Mihi sigilulum tiyemiñ, wendok-tiña adi yadi Jesu’walañ memikñiye yenindok.

²³ Me nediyenđi Mihidok sigilulum timilak, adi yadi Bañ maañ sigilulum timilak. Eñ me nediyenđi Mihi nadisukilitimilak, adi yadi Bañ maañ nadisukilitimilak.

Uñgoniñ Munabulidi mede folooñ ninindidimelak

²⁴ Mede koom nadigiñ u welehek maaneñ boifafaneñ hatiyaneñ. Hidi unduñ tiña Mihi eñ Bañdut galiña hatiyaneñ.

²⁵ Kañ Jesu Kilisto ne hatihati dapmandapmanñit mokit nimdok yofafañeguk u uñakoañ.

²⁶ Na me yalañ haniñkamanda tiññ adi’walañ titiñhik wendok hanimbene mede i youhamulat.

²⁷ Ingoñ hidi adi Kilistodi Uñgoniñ Munabuliñiñ ugolohambune hidut uñgoñ hatilak. Kañ hidi nadinadidok baniñ be tiññ doktiña nebek niñđi hanihehitubu-didimewek, u mokañ. Uñgoniñ Munabuli ne nemenemek hogohogok u agañ hanihehitubu-didimelak. Unduñ doktiña mede woñ adi yalañ moñ, mede wa biyagoñ. Ale hidi Munabulidi hanihehitubu-didimelak wondok tuwot Jesu Kilistodut galiña hatiyaneñ.

Bepañ’walañ wapmihi hatiyam

²⁸ O Wapmihineye, hidi Kilistodut galiña hatiyaneñ. Ala adi miñgoñ mintadakalewaak nai uñaniñ indi wanakañ fafañe tiña yatneem,

tiņa undugonj mekanit mokit adi dawinenj yayatdok munta mu tineem.

²⁹ Hidi “Kilisto’walaņ titiņņiņ u didimeniņ” unduņ nadiņa kaņ indiņ maņ nadiyaneen. Metam hogohogok titiņ didimeniņ tiņ adi yadi Bepaņ’walaņ wapmihiniye mintaiņ.

3

¹ I kanenj! Me Baņ adi inditok uņgoniņ hinek nadiņa welenđi hinek nibukahile tuguk. Unduņ tiņa ne’walaņ wapmihiniye hinek niniņguk. Kaņ biyagonj hinek Bepaņ’walaņ wapmihiniye hatiyam. Metam nadisuhik nemenemek kwet-foloņ hatak wendok hogok kameiņ adi Jesu mu nadimiņgiņ. Unduņ doktiņa indi maņgoņ mu nadinimiņ.

² Notneye, nai indidegoņ indi Bepaņ’walaņ wapmihiniye hatiyam. Ingoņ kougoņ dediņ hatineem u miņgilangoņ hinek mu mintadakalelak. Eņ Kilisto adigili miņgoņ mintadakalewaak kaņ indi miņgoņ hinek kaneem. Tiņa ne dabugonj yageleneem, u adi agaņ nadiyam.

³ Metam hogohogok Kilisto mintadakalewaakdok nadinadiņila woomiņ, adi yadi welehiķ tubuwalanda tiņa woomiņ. Unduņ tiņa Kilisto ne walaņiņ hatilak undugonj adi maņ walaņiņ hatiņ.

⁴ Me nediyenđi kadakaniņ tilak adi yadi Bepaņ’walaņ yodoko medeņiņ lahutak. Kadakaniņ adi yodoko mede lahulahut dinin titiņ.

⁵ Hidi agañ nadiin. Kilisto adi kadakanin tumolokutdok mintaguk, tiña adi yadi kadakanin nit mokit hatiguk.

⁶ Me nediyendi Kilistodut woon galiña hatilak, adi yadi titin kadakanin dinin talik mu takalilak. Nebek nin titin kadakanin dinin talik takaliune kan me u Kilisto mu kaguk yodok, en Kilisto mu nadimilak yodok.

⁷ Wapmihineye, tiyaugene nebek nin di haninkamanda tibaaknen ala nadinadinila hatiyaneen. Nebek nin titin didimenin kelelak adi yadi me didimenin ninindok. Adi yadi Jesudi hatihati didimenon hatilak undugon hatibaak.

⁸ Sadañ adi koomkwaha tububihila kadakanin tugukdi tihatilak. Undun doktiña nediyendi kadakanin tilak adi yadi Sadañ'walañ me. Bepañ'walañ Mihinin adi Sadañ'walañ kwanai tubukadakaan liliwenekutdok mingon mintadakaleguk.

⁹ Nebek nin Bepañ'walañ wapmihinin mintalak adi yadi titin kadakanin mu keleen hati tilak. Bepañ'walañ Hatihatidi welen ginen tokiña hatak doktiña adi titin kadakanin mu keleen hati tilak. Mokon. Adi yadi Bepañ'walañ hatilak doktiña kadakanin tuwot mu tiluwaak.

¹⁰ Indi Bepañ'walañ wapmihiniye denak en Sadañ'walañ wapmihiniye denak, u mebihik titin indin folon kanadi titindok: Me nediyendi titin didimenin mu tilak, adi yadi Bepañ'walañ mon. Tiña undugon, me nediyendi Bepañ'walañ metam welen di yabukahile hinek mu tilak, adi maan undugon Bepañ'walañ mon.

Welenikdi kihakile hinek tiyaneem

¹¹ Koomkwaha tububihila mede indiñ naditalabugin. Indi molomolom hinekdi me noli u welenik hinekdigon yabukahile titindok.

¹² Kein adi Sadan'walañ mihi mintaan kwayañ ulukumunguk. Unduñ doktiña indi adi'walañ talik mu keledok. Kañ mañgon doktiña kwayañ ulukumunguk? Mebi adi indiñ. Ne'walañ titiññiñ adi hogoli, eñ kwayañ'walañ titiññiñ adi didimeniñ. Unduñ doktiña ulukumunguk.

¹³ Notneye, meeniñ nadinadihik nemenemek kwetfolon inon hatakdok hogok kameiñ, meheki undihidi memik tihambune hidi boho mu tineen.

¹⁴ Indetok indiñ nadiyam. Indi notniye welenikdi yabukahile tam wendoktiña kumuñ bikabuña agañ Hatihati kahilegumun. Eñ meeniñ nediyeñdi noliñiye weleniñdi yabukahile mu tilak, adi yadi kumuñ diniñ titiñ gineñ kougon hatilak.

¹⁵ Me niñdi noliñiñ niñ weleniñdi kahile hinek mu tiña weleniñ gineñ nadikadaka timilak, woniñ adi me u ulukumulak unduñ tilak. Kañ hidi a nadiñ. Medi me niñ ulukumulak, adi yadi Hatihati Momoon dapmandapmanñit mokit u tuwot mu kahilewaak.

¹⁶ Jesu adi indi nihitubu-loda doktiña hatihatiñiñ bikabuña kumuñguk. Kañ titiññiñ wendi me notniye yabukahiledok titiñ u ninindimeguk. Doktiña indi mañ notniye yehitubulodadok hatihatiniñ bikabuyaneem.

¹⁷ Me niñ adi nanañe bombon duhuduhunit hatiña me noliñiñ niñ nemenemekdok baniñ tihatilak, u kañ me noliñiñ wondok bulaningon mu

binek nadimilak adi Bepañ'walañ welesilonđi me wendut mu hatak yodok.

¹⁸ Wapmihineye, indi me notniye mededi hogok mu yabukahiledok. Mokoñ. Indi adi kohonikdi eñ welenikdi titiñ folooñ hinek tiyaneem.

Bepañ'walañ mede tilolon tiña muntanit mokit hatidok

¹⁹⁻²⁰ Indi me noli yabukahile hinek tiña kañ, indi agañ mede biyagoñ takaliyam unduñ kadem nadinim. Ingoñ nemek niñdi welenik gineñ hali du me undiniñ ninimbihilune fiit Bepañ namanda gineñ welekulema foloñ hatiyanem. Indin doktiña: Bepañ adi nemenemek hogo-hogok agañ nadidapmalak, tiña undugoñ nadinadiñdi welenik maaneñ nadinadi hatak u kalakapmedapmañ tilak.

²¹ Notneye, welenikdi nemek kadakanin nemu binek ninimbihitak, nai uñaniñ adi indi Bepañ namanda foloñ fafañ tiña hatiyam.

²² Tiña indi adi'walañ yodoko mede u takaliyam, eñ titiñ adi titiñdok nadilak undugoñ tam. Unduñ doktiña indi mañoñ niñdok ninadiyam woñ adi kadem nimilak.

²³ Adi'walañ yodoko mede adi indin. Indi Mihinñ Jesu Kilisto wou u nadisukilitimiyaneem. Unduñ tiña yokwambundaguk unduñ, indi molo-molom hinek me notniyedut kihakile tiña not momooñ tiyaneem.

²⁴ Nebek niñ Bepañ'walañ yodoko mede takalilak, adi yadi Bepañdut wooñ galilak, kañ Bepañdi adut buña galilak. Bepañdi Uñgonin

Munabuli nimguk, kañ Munabuli wendi Bepañ indut hatilak u ninimbihilu nadiyam.

4

Munabuli mebimebi hatiin u yabukolodi titindok

¹ O notneye, polofet yalayalan feedi mintaañ kwetkwet hatidapmañ tiin. Unduñ doktiña hidi me niñdi buña “Nu Bepañ’walañ Munabulidi mede naniñak,” unduñ hanimbune hidi adi’walañ mede mu nadisukilityaneen. Mokoñ. Hidi adi toboniñ munabuli u biyagon Bepañ’walañkade be bulak, be mokoñ u kanadi taneen.

² Hidi titiñ indin folon Bepañ’walañ Munabuli kañ nadidakaleyaneen. Me niñdi “Jesu Kilisto adi me hinek mintaguk,” unduñ yobune nadiyaneen, Bepañ’walañ Munabulidi adut hatilak.

³ En me niñdi Jesudok mede yodakale undiniñ nemu tubune kañ, munabuli woñ adi Bepañ’walañiñ moñ, unduñ nadidok. Woñ adi Kilisto’walañ memikniñ diniñ munabuli yodok. Adi kwetfolon mintawaak yobune nadigin, u agañ unakoñ mintalak.

⁴ Wapmihineye, hidi Bepañ’walañiñ, en Ungoniñ Munabuli hidigut hatilak wendi kwetfolon diniñ munabuli’walañ saniniñniñ kalakapme tilak. Unduñ doktiña polofet yalayalan hekidi tuwot mu hehitubugeheyegein.

⁵ Polofet yalayalan heki adi kwetfolondok gigit. Unduñ doktiña medehik yoiñ adi nemenemek

kwetfolon hatakdok yoinj. Kan metam nadinadihik nemenemek kwetfolon hatak wendok folon wapum hatak adi hekiyen medehik nadiyemiin.

⁶ Ingon indi adi Bepan'walahi. Undun doktiņa metam nediyen Bepan nadimiin heki adi yadi indi'walaņ mede nadinimiin. Enj me Bepan'walahi moņ adi yadi indi'walaņ mede mu nadinimiin. Titiņ undun folon Munabuli mede biyagon diniņ enj munabuli yalaņ diniņ, adi'walaņ mebihik kadem nadidakaleyam.

Bepan welenikdi kahileenj kaņ me notniye maan yabukahileyanem

⁷ Notneye, indi molomolom hinek me notniyedut kakahile tiņa not momoon tiyanem. Me noli yabukahile u yadi Bepan'walaņ titiņ. Me nediyen me noli yabukahile hinek tilak adi yadi Bepan'walaņ wapmihi, doktiņa adi yadi Bepan agaņ nadimihinaka tilak.

⁸ Me noli yabukahile-kahile diniņ mebi adi Bepan negoņ. Undun doktiņa me nediyen me noli mu yabukahilelak, adi yadi Bepan mu nadimilak.

⁹ Bepandi indi nibukahile hinek tilak doktiņa Mihiniņ kubugon hinek u indi Hatihati kahilenimdok yoņa kameune kwetfolon foon mintadakaleguk.

¹⁰ Me noli yabukahile-kahile uyadi Bepan'walaņ titiņ. Undun doktiņa timenj hinek indi Bepan mu kahilegumun. Mokonj. Toboniņ timenj hinek adi Bepandi nibukahileguk. Undun doktiņa Mihiniņ kubugon hinek u kameune kwetfolon foon kwetkwet metam hatigumun hogohogok indi'walaņ kadakaninikdok kibikonj

kumunguk. Unduŋ tiŋa Beu Bepaŋdut welekubugoŋ tiŋa Bepaŋ eŋ metam nihikiulana ne kubugoŋdi me kiukiutnik tuguk hatilak.

¹¹ Notneye, Bepaŋdi titiŋŋiŋ u tuguk wendi indi nibukahile hinek tuguk u miŋgilangoŋ hinek tubudakalelak. Unduŋ doktiŋa indi molomolom hinek me noli yabukahile taneem.

¹² Nebek niŋdi Bepaŋ nemu kaguk. Ingoŋ oŋ, indi welenikdi notniyedut kihakile nobu tiyanim kaŋ Bepaŋ adi lekiŋgoŋnik gineŋ hatiŋila welenŋdi nibukahilelak u miŋgoŋ tubumintaŋ tubufafaŋelak.

¹³ Bepaŋdi Munabuliŋiŋ ninguk kaŋ wendi Bepaŋ ne buŋa indigut galiŋa hatilak kaŋ indi wooŋ adigut galiŋa hatiyam u miŋgoŋ mintadakalelak.

¹⁴ Indi Beudi Mihiniŋ kameune kwetfoloŋ fooŋ metam indi'walaŋ Tubulodanik mintaguk u agaŋ kagumun, doktiŋa indi wendegoŋ medeŋiŋ yohautayam.

¹⁵ Nebek niŋdi “Jesu adi Bepaŋ'walaŋ Mihiniŋ” unduŋ yolak adi Bepaŋdi me wengut buŋa galilak, kaŋ me wendi Bepaŋdut wooŋ galilak.

¹⁶ Unduŋ doktiŋa indi u nadiŋa indinŋ hinek nadisukilitiyam: Bepaŋ adi nibukahile hinek tilak, kaŋ titiŋŋiŋ wendi indi'walaŋ hatihatiniŋ gineŋ hatak.

Bepaŋ negoŋ me noli yabukahile-kahile dininŋ mebi. Unduŋ doktiŋa me nediyenŋdi me noli yabukahile hinek tilak, adi yadi Bepaŋdut wooŋ galilak. Kaŋ Bepaŋdibo buŋa me wengut galilak.

¹⁷ Bepaŋdi nibukahilelak dininŋ titiŋ u welenik gineŋ folooŋ tubumintadapmaune indi Kilisto

ne'walaŋ namandap tiŋa hatiyam. Unduŋ dok-tiŋa Bepaŋ'walaŋ mede yodapmandapman nai mintawaak wendok munta mu tineem.

¹⁸ Me nediyeŋ Bepaŋdi yabukahile tilak adi yadi munta mu taneen. Bepaŋdi nibukahilelak diniŋ titiŋ u welenik gineŋ foloon hinek tubumintadapmaune wendigon munta liliwenekutak. Munta diniŋ mebi adi indiŋ, me niŋdi kadakaninŋinŋ diniŋ kibikon malabumuŋ moŋgolaak u agaŋ nadilak, doktiŋa munta tilak. Me niŋ munta tubune kaŋ indiŋ nadiyaneem, me u Bepaŋ'walaŋ titiŋinŋdi hatihatiniŋ gineŋ fafaŋe hinek mu tilak.

¹⁹ Bepaŋdi indi timen nibukahileguk. Unduŋ doktiŋa indibo me noli yabukahileyam.

²⁰ Me niŋdi indiŋ binek yobetik, “Nu Bepaŋ kahile hinek tilat,” inŋon adi Bepaŋ'walaŋ metambop gineŋinŋ kubugon-kabe nemu kahilelak. Unduŋ doktiŋa me won adi yalaŋ-me ninindok. Nebek niŋdi Bepaŋ nemu kaguk. Unduŋ doktiŋa metam agaŋ miŋon yabulak u mu yabukahilelakdi dedinŋ tiŋa Bepaŋ hebininŋ nemu kaguk u kahilewek.

²¹ Kilisto'walaaninŋ yodoko mede nadigumun adi indiŋ. Meeniŋ nediyeŋ Bepaŋ kahile hinek tilak, adi yadi Bepaŋ'walaŋ metam maanŋ undugon yabukahile hinek tuluwaak.

5

Jesu Kilisto nadisukilitimindok

¹ Metam nediyeŋ “Jesu adi Kilisto” unduŋ yoŋa nadisukilitimiin, adi yadi Bepaŋdi hatihati gitip-muŋ tubumintayemulak. Tiŋa metam nediyeŋ Baŋ kahileiŋ undugoŋ hinek wapmihiniye maan yabukahileyaneŋ.

² Indi Bepaŋ kahile hinek tiŋa yodoko medeŋiŋ u takaliyaneem, titiŋ unduŋ tiŋa indi Bepaŋ wapmihiniye yabukahile hinek tam unduŋ nadiyaneem.

³ Indi Bepaŋ kahile hinek tiyam doktiŋa yodoko medeŋiŋ takaliyam. Kaŋ yodoko medeŋiŋdi malabumuŋ mu nimilak.

⁴ Metam hogohogok Bepaŋdi hatihati gitip-muŋ tubumintayemulak adi yadi kwetfoloŋ diniŋ saŋiniŋ agaŋ ulatifoŋ. Indi Bepaŋ nadisukilitimiyam, tiŋa titiŋ unduŋ foloŋ mik gineŋ fafaŋeŋ kwetfoloŋ kadakaniniŋ diniŋ saŋiniŋ ulatifoŋ.

Bepaŋ ne Mihiniŋ’walaŋ mebi yohautaguk

⁵ Meeniŋ nediyeŋ Jesu adi Bepaŋ’walaŋ mihiŋiŋ yoŋa nadisukilitimilak, adi yadi kwetfoloŋ kadakaniniŋ hatak diniŋ saŋiniŋ ulatifoŋ fafaŋeŋ kalakapmelak.

⁶ Jesu Kilisto adi talik indiniŋ foloŋ buguk: Imeyout titiŋdok, eŋ kolonɔdabek foloŋ naŋgatniŋ kwatnedok buguk. Adi Imeyout titiŋdok hogok mu buguk. Mokoŋ. Adi yadi Imeyout eŋ kolonɔdabek foloŋ naŋgatniŋ kwatnedok buguk. Uŋgoniŋ Munabuli adi mede biyagoŋ diniŋ mebi. Unduŋ doktiŋa Uŋgoniŋ Munabuli ne Jesu Kilisto’walaŋ mebiŋiŋ yohautalak.

⁷ Nemek lufomkultitniᅇdi adi'walaᅇ mebiᅇiᅇ yohautaiᅇ:

⁸ Uᅇgoᅇiᅇ Munabuli, ime eᅇ naᅇgaᅇ. Lufomkultitniᅇ adi wanakaᅇ mede namandap kubuᅇgoᅇ uᅇkaᅇoᅇ yohautaiᅇ.

⁹ Indi adi medi mede yohautaiᅇ u nadiᅇa nadisukilitiyam. Eᅇ Bepaᅇdi mede yohautalak adi medi yoiᅇ u yalakaᅇmedapmaᅇaᅇ tilak. Kaᅇ Bepaᅇdi mede agaᅇ yohautaguk, woᅇ adi Mihiᅇiᅇdok yoguk.

¹⁰ Metam nediyeᅇ Bepaᅇ Mihiᅇiᅇ nadisukilitimiᅇ, adi yadi Bepaᅇdi mede yohautaguk u nadidahiune welehiᅇ gineᅇ hatak. Inᅇoᅇ me Bepaᅇ'walaᅇ medeᅇiᅇ nadidahi hineᅇ mu tilak, adi yadi Bepaᅇ yalaᅇ-me nilak, unduᅇ tilak. Me undiniᅇ adi Bepaᅇdi Mihiᅇiᅇdok mede yohautaguk wendok nadiune folooᅇnit mokit tilak.

¹¹ Kaᅇ titiᅇ unduᅇ foloᅇ Bepaᅇdi medeᅇiᅇ biyagoᅇ u tubudakalelak. Bepaᅇdi Hatihati dapmandapmaᅇnit mokit nimguk, kaᅇ Hatihati woᅇ adi Mihiᅇiᅇ'walaᅇkade hatak.

¹² Me nediyeᅇ Bepaᅇ Mihiᅇiᅇdut woᅇ galilak, adi yadi Hatihati u kahilewaak. Eᅇ me nediyeᅇ Bepaᅇ Mihiᅇiᅇdut mu woᅇ galilak adi yadi Hatihati u mu kahilewaak.

Ninadi eᅇ kadakanᅇ diniᅇ mede

¹³ Nu metam Bepaᅇ Mihiᅇiᅇ wou nadiᅇa nadisukilitimiᅇ hidi Hatihati dapmandapmaᅇnit mokit haliwoᅇ halaak u agaᅇ kahileᅇiᅇ, u nadidakaleneᅇdok mede i youhamulat.

¹⁴ Indi Bepañ ne'walañ nadinadinijñ binek takaliña nemek niñdok ninadinene adi yonadinik u kedem nadinimilak. Unduñ doktiña indi Bepañdok munta mu tiyam. Mokoñ. Indi adi toboniñ Bepañ'walañkade wam.

¹⁵ Adi indi'walañ yonadinik hogohogok nadinimilak, u agañ nadiyam. Unduñ doktiña indi nemek niñ nimdok ninadiyam woñ adi nemek u agañ kahilegidibayam.

¹⁶ Me niñ adi me noliñiñdi kadakanijñ tubune kañ nadiluwaak, kadakanijñ kumuñ fafañeniñ diniñ u mu tuguk kañ kedem ninadi kwanai tubune Bepañdi Hatihati miluwaak. Kadakanijñ kumuñ fafañeniñ diniñ mu tineenñ adi yadi unduñ kedem tiyembaak. Tiña unduñoñ, kadakanijñ tiña kumuñ fafañeniñ kahiledok u maañ ungoñ hatak, iñgoñ nu kadakanijñ undiniñdok ninadi kwanai titiñdok mu yolat.

¹⁷ Hatihati be titiñ hogohi hogohogok wanakanñ adi kadakanijñ. Ingoñ kadakanijñ noli adi kumuñ fafañeniñ diniñ moñ.

Jesudi momoonñ nibudokolak

¹⁸ Indi agañ nadiyam. Me niñ Bepañ'walañ mihiniñ hatilak adi yadi titiñ kadakanijñ mu ti-hatilak. Mokoñ. Adi Bepañ Mihiniñdi momoonñ hinek kadokoune Me Kadakanijñdi tubugweheye-une kadakanijñ gineñ mu mawetik.

¹⁹ Indi adi Bepañ'walañ wapmihiniye hatiyam, iñgoñ metam nadinadihik nemek kwetfoloñ diniñdok hogok hatak, adi wanakanñ Me Kadakanijñ'walañ sañiniñiñdi yabudokolak u agañ nadiyam.

²⁰ Tiŋa indin maan agan nadiyah. Bepan Mihinjin adi agan buguk, kan indi Bepan foloon hinek u nadinimdok nadinadi ninguk. Indi Bepan foloon hinek en Mihinjin Jesu Kilstodut woon galiyam. Jesu Kilsto adi Bepan hinek, tiŋa adi yadi Hatihati dapmandapmanjit mokit dinin mebi.

²¹ Wapmihineye-kabe, hidi bepan yalayalan hekidok sigilulum tiyemaneen.

**Bepaŋ'Walaŋ Folofolok Kobuli
Genesis, Exodus, Psalms, and the New Testament in
the Numanggang Language of Papua New Guinea
Sampela hap Buk Baibel long tokples Numanggang**

copyright © 2005 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Numanŋaŋ (Numanggang)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-08-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

217908e9-ce08-5ac3-9947-124c48579a74